

Esitys Pohjois-Savon hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen perustamisesta

130/00.04.01/2021

Kunnanhallitus 26.04.2021 § 74

Valmistelija: kunnansihteeri

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen esitys hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta on parhaillaan eduskuntakäsittelyssä (HE 241/2020 vp). Ehdotuksen mukaiset hyvinvointialueet julkisoikeudellisina yhteisinä perustettaisiin suoraan voimaanpanolain nojalla ehdotetun laissa kirjatun voimaantuloajan mukaisesti (tällä hetkellä arvio 1.7.2021). Siten myös hyvinvointialueesta annetun lain tulisi olla voimassa pääosin 1.7.2021 tai mahdollisimman pian lakien hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Ensi vaiheessa hyvinvointialueiden väliaikaishallinto ja aluevaalien jälkeen valittujen aluevaltuustojen toiminnan käynnistymisen jälkeen hyvinvointialueet valmistelevat toiminnan organisoinnin sekä henkilöstö- ja omaisuussiirot yhdessä kuntien ja kuntayhtymien kanssa siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyisi hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien.

Hyvinvointialueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin ja alueen pelastustoimen olisi sovittava välittömästi voimaanpanolain voimaantultua väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomaisen asettaisi valmistelutoimielimen. Väliaikainen valmistelutoimielin vastaisi hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta sekä käyttäisi sitä koskevaa päätösvaltaa ja vastaisi tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä siihen saakka, kunnes aluevaltuusto olisi valittu ja aluevaltuuston asettama aluehallitus olisi aloittanut toimintansa.

Jos osapuolet eivät ole päässeet sopimukseen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, osapuolten on välittömästi ilmoitettava asiasta valtiovaraministeriölle. Valtioneuvosto asettaa tällöin valmistelutoimielimen valtiovaraministeriön esityksestä. Tällöin alueen väestömäärältään suurin sairaanhoitopiiri vastaa valmistelutoimielimen hallinnollisesta tuesta. Valtioneuvoston asettamassa valmistelutoimielimessä on oltava hyvinvointialueen alueen kunnista ja perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueista yhteensä seitsemän jäsentä, sairaanhoitopiiristä kaksi jäsentä, erityishuoltopiiristä yksi jäsen ja alueen pelastustoimesta yksi jäsen sekä jokaisella jäsenellä varajäsen. Osapuolten sopiman kunnallisen viranomaisen tai valtioneuvoston tekemään valmistelutoimielimen asettamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet on valittava osapuolten viranhaltijoista, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Valmistelutoimielimen asettamisesta on ilmoitettava valtiovarainministeriölle. Väliaikaiseen toimielimeen sovelletaan naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ää julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta.

Valmistelutoimielimen asettavan viranomaisen on järjestettävä valmistelutoimielimelle kokous- ja työtilat sekä huolehdittava valmistelutoimielimen työskentelyedellytysten muusta varmistamisesta. Hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen toimeenpanon seuraamiseksi ja tueksi voidaan asettaa myös seurantaryhmä. Valtio myöntää hyvinvointialueille valtionavustusta niiden toiminnan ja hallinnon käynnistämisen kustannuksiin vuosina 2021 ja 2022.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen valmistelu Pohjois-Savossa

Pohjois-Savossa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjiä on tällä hetkellä yhteensä 18 sekä Vaalijalan kuntayhtymä. Lisäksi pelastustoimesta vastaa Pohjois-Savon pelastuslaitos. Tulevaisuudessa näiden toimijoiden palvelut järjestää Pohjois-Savossa yksi hyvinvointialue. Tästä syystä on erityisen tärkeää, että hyvinvointialueuudistuksen valmistelu ja toimeenpano päästään aloittamaan nopeasti ja tehokkaasti heti lakien voimaantulon jälkeen, jotta Pohjois-Savon hyvinvointialue on valmis aloittamaan toimintansa 1.1.2023. Toimeenpanosta ja valmistelusta ennen aluevaltuuston valintaa vastaa edellisessä kappaleessa kuvattu väliaikainen valmistelutoimielin, jonka kokoonpanosta ja asettajasta nykyisten toimijoiden on sovittava.

Esityksen valmistelu yhteistyössä

Esitystä väliaikaisesta valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja asettajasta on valmisteltu POSOTE20 -hankkeen vapaaehtoisen valmistelun johtoryhmän johdolla, joka koostuu Pohjois-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuslaitoksen ylimmästä johdosta. POSOTE20 -hanke koordinoi sote-uudistusta tukevia kehittämishankkeita sekä sote-uudistuksen vapaaehtoista alueellista valmistelua Pohjois-Savossa (Tulevaisuuden sote-keskus ohjelma; SOTE-rakennemuutos). Hankkeita rahoittaa STM.

Esitystä väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja asettajasta on käsitelty POSOTE20 -hankkeen poliittisessa seurantaryhmässä, Pohjois-Savon liiton maakuntahallituksessa ja Pohjois-Savon kuntajohtajien kanssa. Lisäksi esityksestä on tiedotettu laajasti Pohjois-Savon kuntapäätäjille 30.3.2021 ja 1.4.2021 järjestetyissä tilaisuuksissa.

Esityksen pohja on sote-uudistus lakikokonaisuuden voimaantulon jälkeen. Valmistelussa on kuitenkin tunnistettu, että maakuntamme tämänhetkisen rakenteen ja integraation tason vuoksi tarvitsemme tätä laajempaa valmistelutoimielintä kuitenkin siten, että sen kokoonpano pysyy kooltaan tehokkaana ja toimintakykyisenä.

Huomioitavaa on, että valmistelutoimielin jäsenet ovat organisaatioiden viranhaltijoita, joilla olisi hyvä asiantuntemus toimialansa hallinnosta ja toiminnasta. Keskusteluissa on linjattu, että Pohjois-Savon väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet toimisivat konkreettisesti eri kokonaisuuksien vastuuvalmistelijoina (mahdollisuus käyttää tarvittaessa työhön n. 50-100% työpanos; valtio myöntää hyvinvointialueille valtionavustusta niiden toiminnan ja hallinnon käynnistämisen kustannuksiin).

Esitys on saanut hyvän vastaanoton valmistelussa. Jos esityksestä ei kuitenkaan päästä yhteisymmärrykseen Pohjois-Savossa kahden kuukauden kuluttua lakien voimaantulosta, valtionvarainministeriö nimeää väliaikaisen valmistelutoimielimen ja tällöin kokoonpano on nyt esitetty huomattavasti suppeampi (11+11 jäsentä). Tällöin myös koko uudistuksen toimeenpano ja jo valmiiksi tiukka aikataulu uhkaa vaarantua, koska väliaikaisen valmistelutoimielimen työn käynnistyminen viivästyy. Tässä esityksessä kysymys ei ole ennakoivasta toimeenpanosta, vaan sen varmistamisesta, että lakien hyväksynnän jälkeen työn on mahdollista käynnistää mahdollisimman nopeasti. Jos sotien ja pelastustoimen uudistusta koskevaa lakikokonaisuutta (HE 241/2020 vp) ei hyväksytä eduskunnassa, esitys väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja asettamisesta ei ole enää ajankohtainen.

Pohjois-Savon liitto pyytää kuntaa ottamaan kantaa esitykseen Pohjois-Savon hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta ja kokoonpanosta. Päätös tulee valmistella ja tehdä sen mukaan, mitä kuntalaissa säädetään ja kunkin tahon osalta hallintosäännössä määrätään. Jos Pohjois-Savon tulevan hyvinvointialueen kunnat, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueet, sairaanhoitopiiri, erityishuoltopiiri ja alueen pelastustoimi hyväksyvät esityksen, siinä esitetty viranomaisen (Pohjois-Savon liitto) asettaa väliaikaisen valmistelutoimielimen ja ilmoittaa sen asettamisesta valtionvarainministeriöön siinä tapauksessa, että sote-uudistuksen lakikokonaisuus hyväksytään eduskunnassa.

Esitys Pohjois-Savon hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta ja kokoonpanosta

1. Pohjois-Savon väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaa Pohjois-Savon liitto, joka tarvittaessa myös mahdollistaa väliaikaisen valmistelutoimielimen tukipalvelut, kunnes toimieliin itse näistä linjaa.
2. Pohjois-Savon väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet nimetään (16 varsinaista ja 16 varajäsentä) tasa-arvosta annetun lain mukaisesti seuraavasti:
Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen viranhaltijat, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa hallinnosta ja toiminnasta sekä mahdollisuus osallistua valmisteluun (Eri aihealueiden asiantuntijoita, esim. SOTE-palvelut, PELA, talous, HR, juridiikka). Jäsenten tulee varautua käyttämään vähintään 50 % työajastaan väliaikaisen valmistelutoimielimen työhön.
  - Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri (2 jäsentä + 2 varajäsentä)
  - Pohjois-Savon pelastuslaitos (1 jäsen + 1 varajäsen)
  - Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä (1 jäsen + 1 varajäsen)
  - Kuopion kaupunki (1 jäsen + 1 varajäsen)

- Kysteri - liikelaitos (1 jäsen + 1 varajäsen)
- Varkauden kaupunki (1 jäsen + 1 varajäsen)
- Siilinjärven kunta (1 jäsen + 1 varajäsen)
- Lapinlahden kunta (1 jäsen + 1 varajäsen)
- Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä (1 jäsen + 1 varajäsen)
- Suonenjoen kaupunki (1 jäsen) ja Rautalammin kunta (1 varajäsen)
  - Sosiaalitoimen palvelunsa itsenäisesti järjestävien kuntien (Keitele, Pielavesi, Rautalampi, Suonenjoki, Tervo, Vesanto, Kaavi, Leppävirta, Rautavaara ja Tuusniemi) edustuksesta on sovittu näiden kuntien ja kaupungin johtajien kanssa.
- Vaalijalan kuntayhtymä (1 jäsen + 1 varajäsen)

Hyvinvointialueen ja kuntien rajapintojen yhteensovittamisen viranhaltijat (Eri aihealueiden asiantuntijoita, esim. sivistystoimi, HYTE):

- Iisalmen kaupunki (1 jäsen + 1 varajäsen)
- Kuopion kaupunki (1 jäsen + 1 varajäsen)
- Varkauden kaupunki (1 jäsen + 1 varajäsen)
- Siilinjärven kunta (1 jäsen + 1 varajäsen)

Kunnan päätös yllä kuvatun esityksen hyväksymisestä/hylkäämisestä tulee toimittaa Pohjois-Savon liiton kirjaamoon 1.5.2021 mennessä.

Päätösesitys

Kunnanjohtaja:

Sonkajärven kunta hyväksyy Pohjois-Savon hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisen ja kokoonpanon esityksen mukaisesti.

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi päätösesityksen.
